201.

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis secundâ mensis Januarii, anno Domini M. DCC. XLIV.

M. JOANNE-DAMIANO CHEVALIER,
Regis Consiliario Medico ordinario in Insulâ Sancti Dominici, Doctore Medico, Præside.

An Pestis curatio Præsertim ex simptomatis?

I.

IN curandâ Peste, hanc sequere quam natura monstrat medendi viam, non quam tibi fingis systematis artifex. Systema plerumque delirantis animi somnium, non vera naturæ indagatio. Cautus sit Medicus in scrutandis causarum arcanis, quæ natura celari voluit. Insidas dum sectatur umbras, falsâ veritatis imagine captus, captabit pro Junone nubem. Quid inde? ut meditantem malus abstulit error, sic medentem pejor deludit. Œconomiâ animali fulcitur medendi methodus. Hæc non à deviis, dubiis, falsisve rationibus, sed aut à naturâ cædentis, aut à nocendi modo indicationes mutuatur. Essentiæ rei quæ lædit cognitio, ut ad curationem minimè necessaria, sic ingenii vires pluribus in morbis longè superat & vincit. Quis Tarantismi, Rabiei, luis venereæ, variolarum, imò febrium intermittentium naturam scientiâ assecutus est? Hi tamen morbi satis feliciter curantur, Tarantismus choreâ; rabies balneo marino vel quibusdam specificis; mercurio lues venerea; febres intermittentes cortice peruviano. Cura variolarum opus non raro naturæ: hæc tamen sæpiùs auxiliatrices manus postulat quæ conatus suos adjuvent, non antevertant; crisim expectent, non promoveant maturiùs, aut futuram non sufflaminent. Pestis (ex horum censu morbus) nequidem ipsa curationem renuit, si desumantur indicationes ex iis quæ venenatæ luis nocendi modum detegunt.

II.

PEstis quo vel solo nomine horret animus, mortaliaque contremiscunt pectora, omnium morborum truculentissimus, acutissimus, maximè contagiosus, febre, bubone, *anthrace*, *exanthematis* id genus horrendis stipatur. Ejus quæ sit causa, Natura, latuit usque in homine generari virus pestilens non modo ex humorum putredine, sed ex solo mali terrore, quidam affirmant, plures negant. Plurimi à putrefaciente veneno subtili per aëra vagante pestiferæ luis causam repetunt. At undenam aëri lethiferum inquinamentum? Lis sub Judice. Alii hanc labem à Deo vindice immitti, alii à malignis siderum influxibus, alii à tempestatum certis constitutionibus, alii denique à tetris putridisque terræ, aquarum, cadaverum exhalationibus produci asserunt. Horum quælibet opinio nonnullâ veritatis specie exornatur; nulla certis & inconcussis stabilitur argumentis. A Deo creari pestiferam luem ex aliarum opinionum refutatione potius inducitur, quàm genuinis & propriis probatur rationibus. Malignos esse siderum influxus suspicari nimiæ credulitatis est. Ut aëris fervores maximos, ventos australes, sive siccos, sive humidos, nullæ pestes exceperunt; sic absque aëris inclementiâ Pestem insecutam. Imo mensibus Decembri, Januario, Februario grassatam, & æstivis caloribus solutam fuisse notum est. Ex-

halationes poſt terræ motum ex ipſius ſinu erumpentes venenatæ, non peſtiferæ. Ambientem tantummodò aërem vitiant. Aſtantes ſuffocantur; ſed non peſtilentibus ſymptomatis cruciati intereunt: nemini contactu, halitu morboſum virus communicant. Aquarum putridis exhalationibus imbutum aërem peſtiferam vim induere poſſe quis æſtimaverit? Plurimis in locis quæ peſte rariùs infeſtantur, ſæpius aquæ corruptæ fœtorem expirant intolerabilem. Nilus quot annis longè latèque diffuſus terram obducit limo, piſcibus, crocodilis, aliiſque monſtris referto, quæ aquis deſtituta computreſcunt. Non indè tamen emergit peſtifera lues Ægypto noxia. Omnibus ferè menſibus contagio forinſecùs advehitur. Mundationis tempore, calidiſſimâ, auſtrinâ, inæquali tempeſtate omnino deſinit. Verùm ſi peſtis in Ægypto ex effuſione Nili, in Syriâ & Barbariâ undenam ortum ducit? A ſolis ardore? Cur illa Æthiopiæ ora quæ *Nigir* fluvium acolit peſte immunis eſt? Quid ſi Boreales plagæ non minùs peſte infeſtantur quàm ſole nimio ferventes? Illarum mercatores, inquiunt, è regionibus torridis merces adferunt inquinatas, ipſi ſæpiùs infecti redeunt. Commentum è variis, ne dicam omnibus orbis partibus in Sinarum regnum confluunt omnis generis negotiatores, qui fit ut nunquam contagium forinſecùs accedat, ſicut è proprio regni ſinu emergit nunquam? Cadaverum exhalationes magnam habere vim ad peſtem generandam, omnium ferè eſt effatum. At non ſemel poſt magnas ſtrages cadaverum inhumatorum putrefactio nullas peſtes induxit. Non ergo magis nota peſtis origo quàm ipſius natura. Quid igitur in tantâ rerum caligine ſtatuendum? Suâ quiſque hypoteſi delectetur; nil moreris; veneni noveris effectus, hos indicant ſymptomata.

III.

SYMPTOMATI cuiquam aut pluribus ſimul ex veneno peſtilenti naſcentibus occurere vel mederi ſatagis? Indicantur ea quæ non minus morbo adverſantur quàm ſymptomatis. Ipſi morbo decernis curationem? Quam tandem? Miſſionem ſanguinis? Hanc quidem profuiſſe multorum obſervationibus conſtat, verùm & nocuiſſe innumeri teſtantur. Cave igitur hujus utilitatem æſtimes cujuſquam auctoritate & exemplis. Inſpice non quis fecerit, ſed cur & quo exitu. In Peſte ſanguinem Medici detraxerunt, & non miſerunt magni nominis. De adhibendis fugiendiſve purgantibus, cum veteribus veteres, cum recentioribus recentiores decertant armis æqualibus; hinc diſcito venæ ſectionis & purgationis uſum ſalutarem aut infauſtum, non ex ipſâ morbi naturâ, ſed ex veneni effectibus judicandum ad alexitaria confugies? Quænam? Non ſunt ejuſdem virtutis. Alia abſorbentium, alia ſudoriferorum, alia anodynorum, alia refrigerantium vice funguntur. Hæc promiſcuè & indiſcriminatim præſcribere ſummæ eſſet ignorantiæ. Quid ergo hujus vel illius uſum ſuadebit? Quinam ſint peſtiferi toxici effectus attende. Non iidem in omnibus. Quidam valentibus omnino ſimiles ſubito occumbunt. Alii ſine febre ſenſibili bubones & anthraces paſſi evadunt. Ut plurimum tamen horrore corripiuntur, mox febre, febris comites plerumque fiunt & affectæ jactationes & anxietates præcordiorum. Linguæ ſiccitas adeſt, quandoque nigredo. Rubent oculi; viſus turbatur; laborant aures tinnitu, ſibilo, nonnunquam ſurditate. Sitis in quibuſdam aſpera, in aliis levis, aut nulla. Hos æſtus vehemens urit, illos nullus calor moleſtat. Dolores capitis rariùs acres pungunt, ſæpius gravativi lecto affigunt. Vigiliis, deliriis, convulſivis ſubſultibus alii cruciantur; alii ſopore gravi premuntur. In quibuſdam pulſus eſt validus & naturali penè ſimilis; in aliis parvus, creber, modo æqualis, inæqualis modo, quandoque intermittens. Sunt in quibus vires ab initio proſtrantur. Sunt in quibus robuſtæ perſeverant ad mortem uſque. Urinam ſi inſpexeris, modo naturalis apparet, modo rutilans & ignea, modo cruda & tenuis, aliquando etiam turbida. In eodem ægro nonnunquam has eadem die ſubit mutationes. Multi frequentes patiuntur alvi dejectiones, crudas, admodum fœtentes, confuſas, modo viridis, modo crocei coloris, interdum ſcatentes vermibus. Haud infrequentiùs læditur ventriculus ſingultu, nauſeâ, vomitu bilioſo, fœtidiſſimo. Sudores in his pauci aut nulli, in illis copioſi, in nonnullis graveolentes, coloris (mirum dictu) varii, citrini, purpurei, viridis, nigri, & veluti ſanguinolenti. Huic ſymptomatum illiadi non raro accedit narium, oris, oculorum, aurium, penis, uteri, (mali plerumque ominis) hæmorrhagia. Vultus aliis pallidus, aliis eryſipela-

ceus, plurimis ſanorum colori non multùm abſimilis. In locis glandulofis tumores exoriuntur, bubones, parotides. In cæteris corporis partibus exilis modo puſtula, ſæpe plures ſimul junctæ ſenſim in molem aſſurgunt majorem modo, modo minorem. Hujus pars ſuperior ex omnibus veſiculis in unam coeuntibus conflata vulgo carbonem extinctum refert, quandoque veſiculam ichore nigricante plenam: pars ſubjecta quaſi cauterio inuſta colorem acquirit vel cinereum vel nigrum: tumoris ambitus obſcuro rubore ſplendeſcit: latinis carbunculus, græcis ἀντραξ dicitur: res eadem, diverſa nomina. Inſuper maculis purpureis, nigris, violaceis, rubeis paucis modo, modo multis, anguſtis aut latis, at ferè ſemper exactè rotundis pars aliqua corporis, vel totum corpus conſpergitur. Hæc ferè ſunt luctuoſiſſimi morbi ſymptomata. Ex his variè ludentibus, ut hoſtis furentis intus vires, & vias, fraudeſque ſolers deprehendet Medicus, ſic quibus auxiliis debellandus ſit intelliget.

IV.

FEBRIS adeſt? Hanc eſſe memento naturæ conamen; hujus nonnunquam ſalutares conatus, ſæpe irriti. Salutares habeto ſi venenum per ſudores eliminetur, vel in bubones aut *anthraces* adigitur, utrumque cum ægri levamine. Hanc ſinendam aut juvandam edocent reliqui morbi, qui per cutaneas eruptiones judicantur. Variolæ, morbilli, petechiæ ritè procedunt? Sanguinem mittere, corpus vacuare, fovere, refrigerare nefas eſt; totum opus naturæ committendum benè conſulenti. Eò ſanctiùs præceptum quod in hoc morbo vel leviſſimum peccare, ægrum jugulare ſit. Accedunt febri vel ipſam concomitantur jactationes anxiæ, dolores capitis lancinantes, vigiliæ, deliria, calor urens? Magnam venenati miaſmatis partem ad præcordia, ad cerebrum expelli intelligito. Hinc pungi, convelli nervoſum genus, vaſa corrugari, ſanguinis circuitum retardari. Tunc, præſertim ſi plethora ſit, ſanguinis miſſione è brachio, è pede opitulaberis. Procul abſint cardiaca dicta, alexipharmaca, alia quæ naturæ tormenta. Sit victus parcior ex juſculis temperatis; potus tenuis & multus ex aquâ, aut ptiſanâ acidulatâ. Nitratis & camphoratis tumultuantes ſuccos, irritata ſolida pacare ſtudeas. Hac arte redintegrato fluidorum circuitu à venenato miaſmate ſeſe faciliùs expediet natura. Non eundem veneni effectum ſopor indicat. Ex pulſu diſcrimen. Debilis eſt aut tardus? Narcotico imbuta toxico ſolida cogitabis. Horum cardiacis emetico mixtis motum exſuſcitare enititor; ſed parce ſanguini. Pulſus eſt fortis, durus & celer? Aut adeſt plethora, aut nimia ſanguinis effervеſcentia, tum audacter ſanguinem mittas. Non ſint tibi fraudi diarrhæa, frequenteſque alvi dejectiones, hæ non naturæ opus ſed veneni inteſtina ſtimulantis. A quovis purgante caveto. Enematis, ſed demulcentibus, ſi quid eſt ſaburræ detrahas, & conſulas viribus. Diaphoreticis, prout febris ſinit, & abſorbentibus virus debelles. Nauſea & vomitus in primo morbi inſultu vexant? Ventriculum pungit, commovet, ſubvertit aura venenata: ſi recens fuerit cum aëre, ſalivâ, alimentis vè hauſta, emeticum propines. Seriùs adhibitum nocebit. Delapſum jam in inteſtinis chylum antequam vaſa ſubierit per inferiora deturbare properabis: demum ſuperſtitis veneni ſudoriferis eliminatio tentanda. At quæ vigente morbo cruciant, interclusi & à corporis peripheriâ retrogradi ſanguinis argumenta nauſeas eſſe memineris. Hos morbi impetus æmulari facinoroſum. Ni venam ſecueris, ſanguis devius, cæterique liquores ſua non relegent itinera: amicum non redintegrabitur ſolida inter & fluida commercium. Detractione ſanguinis venenatam qualitatem imminui, detrahi, expelli quis neget niſi œconomiæ animalis planè neſcius? Enim verò nocentis toxici eliminationem molitur natura: obices ponit ejus motibus ſuccorum redundantium copia, aut in vaſis minoribus tarditas, vel ſtagnatio: Hos ut circum agat acriùs feret: ſucci non obſecundantur? Vaſorum diametros violant, apices aperiunt, erumpunt quâ datâ portâ; ſi per vias naturales, & debitâ quantitate, cum bonis ægri rebus; ſecùs, cum vitæ diſpendio, aut ſaltem ſummo diſcrimine. Maturè ſanguinem detrahis? Sublatâ reſiſtentiâ placidè vaſorum oſcillationes peragentur, æquabili circuitu liquores in propriis circumferentur alveis, & morborum medicatrix natura venenatam auram aut per ſudores abiget aut in colatoriis deponet. Qualeſcumque igitur hæmorragias non per indè ſuſpectas habueris. Copioſiſſimo ſæpe ſanguinis è naribus fluxu morbus judicatur. Quæ ſuo tempore fiunt catamenia ſinenda: ſi liberaliùs fluunt cum virium dejectione, venæ ſectione, aut abſorbentibus, aut utriſque cohibenda. Qui per alias vias erumpit ſanguineus latex revocandus ſiſtendus.

V.

INTER hujus peſſimi morbi ſymptomata referri ſolent bubones, parotides, carbunculi ſeu anthraces, petechiæ; excretiones veriùs criticæ, Bubonibus ſæpè, rariùs carbunculis, rariſſimè petechiis morbus judicatur. Ejus rei rationem ſi quæras, accipe. Quicquid à centro corporis ad ambitum movetur, continetur arteriis. Hæ inſtar coni efformatæ craſſiores particulas verſus apicem propellunt. Quæ enim hinc, inde hiant in arteriis venularum orificia, arctiora ſunt arteriæ diametro. Motui aptiores ſanguinis arterioſi particulæ venularum ora ſubeunt, denſiores verſus acumen urgentur. Huc appulſæ veneno turgidæ, ſi glandulas nanciſcuntur, lymphatici liquoris affuſione, quo madent harum extremitates ſpongioſæ, non nihil miteſcunt, & ad ſuppurationem diſponuntur.Dein bubonis apertione datâ viâ ichor virulentus effluit.Novo ſanguine eaſdem arterias ſubeunte, per ſentinam expurgatur quicquid ineſt miaſmate lethifero vitiatum. Pars interea ſanguinis, cordi redditur, veneni purior. Sic ſenſim iteratis circuitibus ſanguinis maſſa defœcatur, purgatur. Si autem apices arteriarum in quibus volvitur ſanguis impurus in muſculoſas aut membranoſas partes deſinunt; hujus cauſtica virtus nihilò demulſa in pus abit difficiliùs, ſed partes quibus inſidet adurit, & vicinas ſerpendo depaſcit. Deinde obductâ partibus exeſis cruſtâ duriori, perſpirationis viæ occluduntur. Per carbunculum virulentæ materiæ minus protruditur quàm per bubonem; donec ulcere facto eidem paretur exitus. In plures ſimul arteriarum ramulos ſæpè magna pernicioſi miaſmatis copia diſpergitur. Tunc omnes ferè in his contenti ſanguinis diſſociatæ moleculæ lenteſcunt, hærent, maculis varii coloris conſpicuæ. His extrudendis ſi par eſt natura, vincit,. impar vincitur, laboranti naturæ ad laborare ſatagis? Duriores ſanguinis dilue particulas ejuſmodi videlicet potulentis quæ ſolidorum oſcillationes fovere naturales, debiliores augere, fortiores lenire queant. Bubones & anthraces manu curandi ex medici præſcripto. Imperfectam criſim arguunt aut permanentia aut non valde remittentia poſt quamlibet eruptionem ſymptomata. Tunc aliàs mitiùs tractandi bubones mox ſcapello aut cauterio aperiendi, vel veſicatoriis proliciendi. Carbunculi vero progreſſus inhibendus: ſubſtantia emortua quàm citiſſimè fieri poteſt ſeparanda. In utroque tumoris genere factum ulcus tam diu apertum ſervetur, quandiu venenatæ luis aliquid in corpore deliteſcere conſtabit. Hûc omnis aliorum quæ ſuperſunt ſymptomatum cura dirigatur. Imprimis caveto ne venæ ſectione perperam celebratâ, aut catharticis ociùs adhibitis intùs revoces quod in extremis reſedit. Sic ſymptomatis indicantur quæ ſint nocitura, quæ profutura ſint, quibuſque auxiliis vincere natura poſſit.

Ergo Peſtis curatio Præſertim ex ſymptomatis.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes-Jacobus Belleteſte.

M. Michael-Philippus Bouvart, è Regiâ Scientiarum Academiâ.

M. Michaël-Joſephus Majault.

M. Antonius Ferrein, è Regiâ ſcientiarum Academiâ, Profeſſor Regius & Chirurgiæ Profeſſor.

M. Bartholomæus Murry.

M. Carolus Payen.

M. Michaël Procope Couteaux, Chirurgiæ Gallico Idiomate Profeſſor deſignatus.

M. Joannes-Claudius-Adrianus Helvetius, Regi à Sanctioribus Conſiliis, Reginæque Medicus Primarius, & Regiæ ſcientiarum Academiæ ſocius.

M. Jacobus-Benignus Winſlow, Regiæ ſcientiarum Academiæ Societatiſque Regiæ Berolinenſis ſocius, Teutonicæ Linguæ Regius interpres, Cenſor Regius, in horto Regio Anatomes & Chirurgiæ Profeſſor ac Demonſtrator.

Proponebat Pariſiis, LUDOVICUS PATHIOT, Tricaſſinus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1744. à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicis Typographi, 1744.